CONSTITUTIONES FRIDERICI SECUNDI IMPER. INCIPIUNT.

TIT. I. vel, TIT. XVII.

De ſtatutis & conſuetudinibus contra libertatem eccleſiæ editis, & immunitate locorum religioſorum ubique morantium & fori privilegio, & Gazaris, & Patarenis, & aliis hæreticis, eorumque ſucceſſoribus, & navigiis peregrinis & advenis quocunque locorum hoſpitantibus, eorumque ſucceſſoribus, & de agricolarum ſecuritatibus.

FRIDERICUS [1] Dei gratia Romanorum Imperator, ſemper Auguſtus, Marchionibus, Comitibus, cunctiſque populis, quos clementiæ noſtræ regit imperium, Salutem & gratiam.

IN die qua de manu ſacratiſſimi patris noſtri ſummi pontificis recepimus imperii diadema, curavimus ad Dei & eccleſiæ ſuæ honorem, edere quasdam leges, quas in præſenti pagina juſſimus annotari, per totum noſtrum imperium publicandas. Per imperialia vobis ſcripta præcipiendo mandamus, quatenus eas quisque literas in ſuo diſtrictu irrefragabiliter & inconcuſſe ſervet.

Et ſunt hæ leges [2].

Ad decus & honorem imperii, & laudem Romani principis nihil omnino magis videtur accedere, quam ut expurgatis quibusdam erroribus, & iniquis quorundam ſtatutis penitus deſtitutis, de cætero eccleſia Dei plena quiete vigeat, & ſecura gaudeat libertate. Sane adeo infidelium quorundam & injuſtorum iniquitas abundavit, ut non dubitent contra apoſtolicam diſciplinam, & ſacros canones ſtatuta ſua confingere, contra eccleſiaſticas perſonas, & eccleſiæ libertatem. Cum ergo diſpoſitione divina favente nihil velit eccleſia (quæ nihil debet præter bonum appetere) quod nobis eodem concurſu & eadem non placeat voluntate.

§. 1. NOS [3] Fridericus Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, hac edictali lege irritamus, & irrita nuntiamus omnia ſtatuta [4] & conſuetudines, quæ civitates, vel loca, poteſtates, conſules, vel quæcunque aliæ perſonæ contra [5] libertatem eccleſiæ, vel eccleſiaſticas perſonas edere, vel ſervare adverſus canonicas vel Imperiales ſanctiones præſumpſerint: & ea de capitularibus [6] ſuis mandamus intra duos menſes poſt hujus publicationem edicti penitus aboleri: & [7] ſi de cætero ſimilia attentaverint, ipſo jure decernimus eſſe nulla, & eos ſua jurisdictione privatos, ſuperiori protinus applicanda: nec non locum ubi deinceps talia præſumpta fuerint, banno mille marcharum præcipimus ſubjacere: poteſtates [8] vero, conſules, rectores, ſtatutarii, & ſcriptores dictorum ſtatutorum, necnon & conſiliarii locorum ipſorum, qui ſecundum ſtatuta vel conſuetudines memoratas judicaverint, ſint ex tunc ipſo jure infames: quorum ſententias & actus alios illegitimos præcipimus aliquatenus non tenere. Quod ſi per annum hujus noſtræ conſtitutionis inventi fuerint contemptores: bona [9] eorum per totum noſtrum imperium mandamus impune ab omnibus occupari: ſalvis nihilominus aliis pœnis contra tales in generali concilio promulgatis.

§. 2. Item [10] nulla [11] poteſtas, vel perſona publica, vel privata collectas ſive exactiones [12] angarias, vel parangarias eccleſiis, vel aliis piis locis, aut eccleſiaſticis perſonis imponere, aut invadere bona eccleſiaſtica præſumant: quod ſi fecerint, & requiſiti ab [13] eccleſia, vel ab imperio, emendare contempſerint, triplum [14] refundant: & nihilominus banno imperiali ſubjaceant: quod absque ſatisfactione debita nullatenus remittatur [15].

§. 3. Item [16] quæcunque communitas, vel perſona per annum in excommunicatione [17] facta propter libertatem eccleſiæ perſtiterit, ipſo jure imperiali banno [18] ſubjaceat: a quo nullatenus extrahatur, niſi [19] prius ab eccleſia abſolutus fuerit.

§. 4. Item [20] ſtatuimus, ut nullus eccleſiaſticam perſonam in criminali quæſtione vel civili trahere ad [21] judicium ſeculare præſumat, contra conſtitutiones imperiales, & canonicas ſanctiones. Quod ſi fecerit, actor a jure ſuo cadat, & judicatum non teneat: & judex ſit ex tunc judicandi poteſtate privatus. Statuimus enim, ut ſi quis clericis vel perſonis eccleſiaſticis juſtitiam [22] denegare præſumpſerit tertio requiſitus, ſuam jurisdictionem amittat.

§. 5. Gazaros [23], Patarenos, Leoniſtas, Speroniſtas, Arnaldiſtas, Circumciſos [24] & omnes hæreticos utriusque ſexus, quocunque nomine cenſeantur, perpetua [25] damnamus infamia, diffidamus atque bannimus [26], præcipientes, ut bona talium confiſcentur, nec ad eos ulterius revertantur: ita quod filii ad ſucceſſiones eorum pervenire non poſſint: cum longe gravius ſit æternam quam temporalem offendere majeſtatem. Qui autem inventi fuerint ſola ſuſpicione [27] notabiles, niſi ad mandatum eccleſiæ, juxta conſiderationem ſuſpicionis, ac qualitatem perſonæ, propriam innocentiam congrua purgatione monſtraverint, tanquam infames & banniti ab omnibus habeantur: ita quod ſi ſic per annum manſerint, ex tunc eos ſicut hæreticos condemnamus.

§. 6. Statuimus [28] etiam hoc edicto in perpetuum valituro, ut poteſtates, conſules, ſeu rectores, quibuscumque fungantur officiis, pro defenſione fidei præſtent publice juramentum [29], quod de terris ſuæ jurisdictioni ſubjectis univerſos hæreticos ab eccleſia denotatos, bona fide pro viribus exterminare ſtudebunt, ita quod a modo, quandocunque fuerit quis in poteſtatem, ſive perpetuam, vel temporalem, aſſumptus, hoc teneatur capitulum juramento firmare, alioqui nec [30] pro poteſtatibus, nec pro conſulibus habeantur: & eorum ſententias irritas extunc decernimus & inanes.

§. 7. Si [31] vero dominus temporalis requiſitus & admonitus ab eccleſia, terram ſuam purgare neglexerit ab hæretica pravitate: poſt annum a tempore admonitionis elapſum, terram illius ipſis exponimus catholicis occupandam: qui eam exterminatis hæreticis, abſque ulla contradictione poſſideant, & in fidei puritate conſervent: ſalvo jure domini principalis: dummodo ſuper hoc nullum præſtet obſtaculum, nec aliquod aliud impedimentum opponat, eadem nihilominus lege ſervata contra eos qui non habent dominos principales.

§. 8. Credentes [32] præterea, receptatores [33], defenſores, & fautores hæreticorum bannimus, firmiter ſtatuentes, ut ſi poſtquam quilibet talium fuerit ab eccleſia excommunicatione notatus, ſatisfacere contempſerit intra annum, extunc ipſo jure ſit factus infamis, nec ad publica officia ſeu conſilia, vel ad eligendum aliquos ad hujusmodi, neque ad teſtimonium admittatur, ſit etiam inteſtabilis, ut nec teſtandi liberam habeat facultatem, nec ad hereditatis ſucceſſionem accedat. Nullus præterea ei ſuper quocunque negotio, ſed ipſe aliis reſpondere cogatur. Quod ſi forte judex extiterit, ejus ſententia nullam habeat firmitatem: nec cauſæ aliquæ ad ejus audientiam perferantur. Si fuerit advocatus, ejus patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, inſtrumenta per eum confecta, nullius penitus ſint momenti [34].

§. 9. Navigia [35] quocunque locorum pervenerint, ſi quo caſu contingenti rupta fuerint, vel aliter ad terram pervenerint, tam navigia ipſa, quam navigantium bona, illis integra [36] reſerventur ad quos ſpectabant, antequam navigium illud periculum incurriſſet, ſublata omnium locorum penitus conſuetudine, quæ huic adverſatur ſanctioni: niſi talia ſint navigia, quæ piraticam [37] exerceant pravitatem, aut ſint nobis vel Chriſtiano nomini inimica. Transgreſſores vero hujus noſtræ conſtitutionis, bonorum ſuorum publicatione multentur: & ſi res exegerit, eorum audacia juxta mandatum noſtrum modis aliis compeſcatur.

§. 10. Omnes [38] peregrini [39] & advenæ libere hoſpitentur [40] ubi voluerint: & peregrini, ſi teſtari voluerint, de rebus ſuis ordinandi liberam habeant facultatem: quorum ordinatio inconcuſſa ſervetur. Si qui vero inteſtati [41] deceſſerint, ad hoſpitem nihil perveniat: ſed bona ipſorum per manus epiſcopi loci tradantur heredibus, ſi fieri poteſt: vel in pias cauſas erogentur. Hoſpes [42] vero ſi aliquid de bonis talium contra hanc conſtitutionem noſtram habuerit, triplum epiſcopo reſtituat, qui viſum fuerit aſſignandum: non [43] obſtante ſtatuto aliquo, ſeu conſuetudine ſeu privilegiis, quæ hactenus contrarium inducebant. Si [44] qui autem contra hanc [illegible] eis de rebus ſuis teſtandi interdicimus facultatem: ut in eo puniantur, in quo deliquerint: alias prout culpæ qualitas exegerit, puniendi [45].

§. 11. Agricultores [46], & circa ruſticitatem occupati, dum villis inſident, dum agros colunt, ſecuri [47] ſint quacunque parte terrarum: ita ut nullus inveniatur tam audax, qui [48]

1 Anno 1212. electus præfuit annis 35. *Sabellic.* 2 Hæc conſtitutio eſt Friderici II. lata Anno 1220. approbata ab Honorio III. confirmata a Bonifacio VIII. & in quantum Hæreticorum coërcitionem tangit, canonizata in *cap. Inquiſitionis. De hæreticis in* 6. Anſ. 3 *Hinc ſumpta eſt Auth.* 12. *Caſſa. C. de ſacroſ. eccleſ.* 4 Statuta & conſuetudines adverſus Eccleſiam & Eccleſiaſticas perſonas, non valent. adde *c. noverint. de ſent. excomm.* 5 Statuta adverſus libertatem eccleſiæ ea dicuntur, quæ Eccleſiis vel Eccleſiaſticis perſonis id auferunt quod eis conceſſum eſt jure communi. *DD. in c. Eccleſia. de conſtit.* 6 Capitularia, acta publica in ſua capita, ſuosque titulos diſtributa. 7 Statutis adverſus Eccleſiam & Eccleſiaſticas perſonas utentes puniuntur. 8 Adde *c. gravem. de ſent. excomm.* 9 Feudis privantur vaſalli adverſus libertatem Eccleſiæ ali- [illegible]

hæreticis in 6. 28 *Hinc ſumpta eſt Auth.* [illegible]

perſonas, vel boves, agrorum inſtrumenta, aut ſi quid aliud ſit quod ad operam ruſticalem pertinet, invadere, capere, aut violenter auferre præſumat. Si quis autem hujusmodi ſtatutum auſu temerario violare præſumpſerit, in quadruplum ablata reſtituat, infamiam ipſo jure incurrat, imperiali animadverſione nihilominus puniendus.

§. 12. Nos vero Honorius [1] epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, has leges a Friderico Romanorum Imperatore filio noſtro chariſſimo pro utilitate omnium Chriſtianorum editas laudamus, approbamus & confirmamus, tanquam in æternum valituras, & ſi quis auſu temerario, inimico humani generis ſuadente, quocunque modo has infringere tentaverit: indignationem Dei omnipotentis, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ſe noverit incurſurum.

1 Honorius hic tertius Fridericum Secundum coronavit. Kranz. *c.* 38. Idem Petrum Altiſiodorenſem cum Iola ejus uxore Græcorum Imperatorem coronavit. Blondus 7. *dec.* 2. in Apulia bellum geſſit cum Cæſare. *Sabellic.* Civile jus in Academia Pariſienſi legi vetuit. *Sabellicus.*

EXTRAVAGANTES, QUAS NONNULLI XI. COLLATIONEM APPELLANT.

TIT. I. vel, TIT. XIX.

QUOMODO IN LÆSÆ MAJESTATIS CRIMINE PROCEDATUR.

HENRICUS SEPTIMUS [1] divina favente gratia Romanorum Imperator, ſemper Auguſtus.

AD reprimendum multorum facinora qui ruptis totius debitæ fidelitatis habenis, adverſus Romanum imperium, in cujus tranquillitate totius orbis regularitas requieſcit, hoſtili animo armati conantur nedum humana, verum etiam divina præcepta, quibus jubetur, quod omnis anima Romanorum principi ſit ſubjecta, ſceleratiſſimis facinoribus & aſſiduis rebellionibus demoliri: ne ex eorum abſentia, in deteſtando læſæ majeſtatis crimine proceſſus & ſententia retardentur, & tanti ſceleris nefanda temeritas remaneat impunita: Hac edictali, Deo propitio, perpetuo valitura lege ſancimus, ut in quocunque læſæ majeſtatis crimine, & maxime, ubi contra Romanorum imperatores vel reges aliquid quod dictum tangat aſſeratur commiſſum, poſſit procedi per accuſationem, inquiſitionem [2], ſeu denuntiationem, ſummarie & de plano, ſine ſtrepitu, & figura judicii, prout illi, qui jurisdictioni præeſt, videtur expedire. Ad hoc, ſi qua communitas, corpus, vel collegium, vel alia quævis perſona, cujuscunque ſtatus, dignitatis, vel conditionis exiſtat, ſuper dicto crimine per nuncium, vel per literas, ſeu etiam per edictum publice propoſitum citata, vel citatum neglexerit in termino perſonaliter vel legitime comparere: contra ipſam vel ipſum perinde ac ſi præſentialiter omnibus intereſſet, vel lis foret legitime conteſtata, tam ad receptionem teſtium, & eorum publicationem, & ſequentia, quam ad definitivam ſententiam, & ejus executionem procedatur: legibus & conſuetudinibus non obſtantibus quibuscunque. Hanc autem generalem legem noſtram extendi jubemus ad præterita [3], præſentia & futura: quam legem ex nunc absque alterius temporis exſpectatione transcurſus ſuum integrum vigorem decernimus obtinere.

TIT. II. vel, XX.

QUI SINT REBELLES.

Idem ad perpetuam rei memoriam.

QUoniam nuper eſt auditum noſtrum deductum, quod inter nonnullos fideles & ſubditos noſtros provinciæ Lombardiæ, aliorumque locorum Italiæ diſceptationes & dubia ſæpius oriuntur, an infidelis & rebellis imperii quisquam reputari debeat, niſi prius per noſtræ majeſtatis ſententiam condemnatus appareat: & nos attendentes quod acta prava malorum potius quam verba ſententiarum ipſos faciunt pœna condignos, & eo ipſo quod quis peccat, correctionem meretur: & quanto plus differtur punitio, tanto amplius culpa creſcit, & gentibus pernicioſius in exemplum tranſit. Tenore præſentium declaramus, decernimus, & pronuntiamus, quod illi [4] omnes & ſinguli ſunt rebelles, & infideles noſtri imperii, qui quomodocunque publice vel occulte [5] contra noſtrum honorem & fidelitatem rebellionis opera faciunt, & contra noſtri imperii proſperitatem aliquid machinantur: contra nos, ſeu officiales [6] noſtros in iis quæ ad commiſſum eis officium pertinent, rebellando. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam declarationis & pronunciationis infringere, vel auſu temerario contra ire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem noſtram, & pœnam mille librarum noſtræ cameræ ſolvendarum ſe noverit incurſurum. Data Piſis 4. Nonas Aprilis: regni noſtri anno quinto, M. CCCXII.

1 *Henricus VII. Lutzelburgenſis* anno 1309. Imperium obtinet, annis 6. imperavit, Lombardiam ſibi ſubjicit, victor Romam intrat, & ibidem coronatur, tandem veneno in Euchariſtia a Monacho ordinis prædicatorum oblato tollitur. *Blond. Platin.* Ei ſucceſſit *Ludovicus V.* Bavarus. Hoc Imperatore *Clemens V.* pontifex fuit. Interim ſerva hanc conſtitutionem ab eo latam Piſis, Anno 1312. regni ejus 5. *tit.* 20. *J. eod.* Goth. Juxta formam harum conſtitutionum Henricus VII. contra Robertum utriusque Siciliæ regem proceſſit, & adverſus eum perduellionis ſententiam tulit, paulo poſt quam eas edidiſſet, eumque capitis ſupplicio, regnorum, dignitatum, bonorumque omnium amiſſione damnavit. Alberic. *in l. quisquis num.* 11. *C. ad leg. Jul. Majeſt.* Quæ tamen omnia Clemens V. poſtea annullavit. *Clem. paſtoralis de re jud.* Anſ. 2 Pragmatici vocant ſecretam informationem, *qua de* vid. Clarum 5. *ſent.* §. *ult. q.* 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 20. 21. 3 Vid. *l.* 7. *C. de legibus.*

4 Rebelles ſunt qui vel publice vel occulte rebellionis opera faciunt (ita hic loquitur textus) adverſus Principis honorem & fidelitatem: Imperii proſperitatem, aut officiales Principis in commiſſo ſibi officio occupatos. 5 Per inſidias. 6 Adde *l.* 5. *C. ad l. Jul. majeſtat.* vid. Clarum 5. *ſent.* §. *læſæ majeſtat. in verſic. quæro etiam.*